

Քիւրտերուն կամ Մակեդոնացւոց հետ, նոյն իսկ ի հարկին՝ դարձեալ Թուրքերու հետ, հրաւիրելու համար գործակցութեան մը որ կարենայ նպաստել մեր դատին յաջողման։ Առ այժմ, օրուան պահանջը՝ այս յեղափոխական հոսանքացութեանց Գոնիլէնէն է։ Դանակցութիւնը անգնահատելի ծառայութիւն մը պիտի մատուցանէ հայկական դատին՝ հզօր աջակցութիւն մը բերելով այդ քաղաքարին իրագործման։

Ա. ՉՕՊԱՆՆԱՆ

ԱՂՊԱՆԵՐԷՆԵ ՈՒ ՀԱՅՆԵՐԷՆԵ

Ծանօթ է արդէն այն աւանդութիւնը Սերպոյ մէջ թէ, Ալբանիացիք Հայաստանի կողմերէն գաղթած եկած են իրենց այժմ գրուած երկիրը որուն տուած են իրենց անունը, անուն մը որ երեսանց դատելով՝ մեծ նմանութիւն կը ցուցնէ Աղուան ցեղանունին հետ։ Ընկէ նաեւ առաջարկուած է նոյնացնել Ալբանիացիները Հայոց ծանօթ եւ երբեմնի դրացի Աղուաններուն հետ (թ. ու վ. արտասանուած, ինչպէս Արուստան, Արաքստան եւայլն)։ Ինքնին զբօսարութիւն մը չներկայացնել կոյկաւէ մինչեւ Ալբանիա ցեղի մը կամ իր մէկ հատուածին տեղափոխումը, որովհետեւ պատմական համանման օրինակ մը ունինք Հոններու տեղափոխութեան մէջ՝ Կոյկաւէն Եւրոպա, եւ անկարելի չէ որ Հոններու կոյկաւ նախնի քնակութեան մօտ գտնուող Աղուաններէն հատուած մըն ալ Հոններու հետ կամ անոց հետեւելով անցած ըլլան Եւրոպա։ Բայց այս ամէրը հարեւանցի հանգիստութիւններ են զիս օրոք զուտ վարած կը մնան սասնի աւելի զօրեղ փաստերու օգնութեան։ Լեզուաբանական փաստեր կրնային մեծ նպաստ մը բերել այս հարցին լուսաւորման։ Եւ ահա այս պատճառով է որ կ'արժէ ոչ դարձնել Ալբանիերէնի մէջ գոյութեան կարգ մը հայ բառերու որոնց ցուցակը գտարեւ Անչուշտ հարցը լուծուած չըլլար բոլորովին, զի այդ բառերէն մեծ մասը կը գտնուին բոլոր Նոյնեւրոպական լեզուներու մէջ եւ կրնան հասարակաց ծագումէ մը երկու լեզուներուն մէջ անկասարկ մտած ըլլալ։ Բայց շատ հեղքաւորութ. ձեւին նոյնութիւնը աւելի մօտաւոր կապ մը մասնանիչ ընել կը թուի, փոխառութիւն մը որ դրացութեամբ, սերտ յարաբերութիւններով կրնայ բացատրուիլ։ Ինչ որ այս ըլլայ, կ'որժէ լեզուաբաններու եւ լեզուաբանական

բուռն ուշադրութիւնն հրաւիրել սոյն խիստ չափեկան հարցին վրայ։

1. Ar (անդ, որտ) Հայ՝ ար-ար-ք, ար-տ, ար-ա-հետ
2. Boukhar (Ֆինելոյ) Հայ՝ բուխեր-իկ
3. Gadz (կայծ, կրակ) Հայ՝ կայծ (որ «կած» կ'արտասանուի)
4. Dhalé (կաթէն տոնուած հեղուկ, վրայէն հումսերը չանուած) Հայ՝ դայ (ձօր մը առաջին կաթը, դեղնորակ) .
5. Dham (ախոյ) Հայ՝ առամն .
6. Dheré (շեղի) Հայ՝ դառն .
7. Dzan (ուսնիմ, գիտեմ) Հայ՝ ծանեայ, ծանօթ .
8. Err (մթութիւն) Հայ՝ երբ .
9. Ze, zan (ձայն) Հայ՝ ձայն (որ «ձան» կարտասանուի) .
10. Zok, zogou (Թառն, Թառնի ձագ) Հայ՝ ձագ .
11. Im, yim (իմ) Հայ՝ իմ .
12. Kam (եմ, ունիմ, օժանդակ բայ ապուռնի կազմող) Հայ՝ կամ .
13. Kanep (կանեփ) Հայ՝ կանեփ .
14. Karr (կառք) Հայ՝ կառք .
15. Kelphe (պատան) Հայ՝ կեղեւ .
16. Koske (սոկ) Հայ՝ սոկի որ նաւանորէն սկզբնաբար եղած է «կոսկի» .
17. korita (նաւակ) Հայ՝ կուր .
18. Mbare (լաւ, բարի) Հայ՝ բարի .
19. Myergoule (մառախուղ) Հայ՝ մառախուղ .
20. Mis (միս) Հայ՝ միս .
21. Mouré (հիւսիսի ծով) Հայ՝ մորիկ .
22. Mourk (մուր, սեւ) Հայ՝ մուրջ (աղջա-մուրջ) .
23. Ourth (պատատուկ) Հայ՝ որթ .
24. Paké (քիչ) Հայ՝ պակաս .
25. Pyése (մաս, բաժին) Հայ՝ բաժին .
26. Plur (անտառ) Հայ՝ պուր-ակ .
27. Siri (սեռ, տեսակ) Հայ՝ սեր-իլ .
28. Sküre (պնակ) Հայ՝ սկուսառակ .
29. Zus (սուղանեմ) Հայ՝ սուղանեմ .
30. Sour (ջուր) Հայ՝ ջուր .
31. Tsitse (ձեծ) Հայ՝ ձեծ .

Գ. ՓԱՌՆԱԿ

Հարցը զոր կը յարուցանէ Փառնակ, շատ չափեկան է մէկէ աւելի տեսակէտներով, Ալպանացիք եւրոպական Թուրքոյ մամնէն առոյգ ցեղն են։ Խոր տղիւնութեան մէջ թաղուած, ազգային քաղաքակրթութիւն մը չեն կրցած զարգացնել։ Բայց Օսմանեան պետութեան տրուած են թաղամթիւ մը դէմքեր (գրագէտներ՝ ինչպէս Քէմալ պէն, զինուորականներ, քաղաքագէտներ, եւն.)։ Մէնեմէտ Ալի, զոր Ա. Յրանս «Թուրք Նախնիներ» անուանեց, Ալպանացի